

Відгук
офіційного опонента на дисертаційну роботу
Іваніцького Романа Богдановича «Корекція порушень постави
школярів 11–12 років з вадами слуху з використанням засобів
оздоровчого фітнесу»,
подану до офіційного захисту на здобуття наукового ступеня
кандидата наук з фізичного виховання і спорту за спеціальністю
24.00.02 – фізична культура, фізичне виховання різних груп
населення

Актуальність обраної теми. Статистика свідчить про неухильне зростання кількості дітей з порушеннями слуху. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я, у світі налічується 466 мільйонів осіб з тяжкою втратою слуху, з них 34 мільйони дітей. До 2050 року їх кількість сягне понад 900 млн осіб. В Україні, за даними Українського товариства глухих, 10 % від загальної чисельності дорослого населення складають глухі. За статистикою органів охорони здоров'я України, як мінімум 0,1 % дітей і близько 1 % дорослих мають повну втрату слуху. А приблизно 7–9 % населення мають часткову глухоту. Відомо, що порушення функцій слухового апарату надає істотний вплив на фізичний розвиток, моторику, опорно-руховий апарат. Частіше, ніж у здорових дітей, зустрічається порушення постави. Деформації в грудному відділі хребта ведуть до порушення діяльності серцево-судинної і дихальної систем.

Відомо, що у дітей з повною втратою слуху спостерігається відставання в розвитку рухової пам'яті і зменшення як статичної, так і динамічної рівноваги, які призводять до пристосувальних реакцій в статиці і моториці: широка постановка ніг при ходьбі і бігу, посилення плоскостопості, збільшення зігнутості хребта. Ступінь збереження вестибулярного апарату у глухих школярів супроводжується нестійкістю

рівноваги. Порушення опорно-рухового апарату мають негативний вплив на показники у швидкості і витривалості, прояв максимальної сили і гнучкості.

Факти відставання показників фізичного розвитку і фізичної підготовленості глухих дітей від однолітків, якічують, давно доведені і незаперечні. Але, коли мова заходить про дітей з частковою втратою слуху (сенсоневральна приглухуватість різного ступеня), то спостерігаються розбіжності вчених щодо переваги або відставання тих чи інших показників дітей з порушенням слуху.

Таким чином, аналіз науково-методичної літератури дозволив дисертанту виявити суперечливість думок фахівців про особливості фізичного розвитку і фізичної підготовленості дітей з патологією слуху та шляхи їх оздоровлення.

Зв'язок роботи з науковими планами, темами. Дослідження проводили за темою Зведеного плану НДР у сфері фізичної культури та спорту на 2011–2015 рр. Міністерства України у справах сім'ї, молоді і спорту 3.7: «Удосконалення біомеханічних технологій у фізичному вихованні й реабілітації з урахуванням індивідуальних особливостей моторики людини» (номер державної реєстрації 0111U001734) і Планів науково-дослідної роботи Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки на 2015–2017 рр. за темою: «Соціально-педагогічні та медико-біологічні основи фізичної активності різних груп населення» (номер державної реєстрації 0115U002344) та на 2018–2023 рр., за темою: «Сучасні технології формування та збереження здоров'я різних груп населення засобами оздоровчої рухової активності», номер державної реєстрації 0118U004196.

Новизна дослідження та одержаних результатів полягає в тому, що дисертантом уперше теоретично обґрунтовано та розроблено технологію корекції порушень постави дітей 11–12 років із вадами слуху з використанням засобів оздоровчого фітнесу, що враховує передумови

виконання оздоровчої й корекційної діяльності. Технологія передбачає використання варіативного модуля «Фітнес» із використанням «Фітбол-гімнастики», «Пілатесу» та блоку «Стабілізація».

Автором доповнено відомості про показники гоніометрії тіла та рівень фізичної підготовленості дітей середнього шкільного віку з вадами слуху. Набули подальшого розвитку знання щодо особливостей моторики дітей 11–14 років із вадами слуху з порушеннями сагітального профілю постави.

Практичне та теоретичне значення результатів дослідження. Основні положення дисертації покладено в основу вдосконалення низки навчальних дисциплін для студентів Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки, ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського, Навчально-наукового інституту охорони здоров'я, Національного університету водного господарства та природокористування й упроваджено в навчально-виховний процес спеціальних загальноосвітніх шкіл-інтернатів Волинської та Івано-Франківської областей, про що свідчать акти впровадження.

Оцінка змісту дисертації, її завершення в цілому та ідентичності змісту автореферату й основних положень дисертації.

Дисертація складається зі вступу, п'яти розділів, практичних рекомендацій, висновків, списку використаних джерел (245) та додатків. Загальний обсяг роботи складає 238 сторінок. Робота містить 24 таблиці та 21 рисунок.

Основні положення дисертаційної роботи викладено в 14 наукових працях, 8 із яких – у фахових виданнях України, із них 4 увійшли до міжнародної наукометричної бази даних, 1 – закордонна публікація., 4 мають апробаційний характер.

Загальна характеристика роботи. У вступі обґрунтовано актуальність обраної теми, сформульовано мету, завдання, зв'язок роботи з науковими планами, темами; визначено мету, завдання, об'єкт, предмет,

основні методи дослідження; розкрито наукову новизну, теоретичну та практичну значущість одержаних результатів, подано інформацію про апробацію й упровадження результатів дослідження; окреслено його етапи та наведено дані про кількість публікацій автора за темою дисертації.

У першому розділі «Теоретичні та практичні аспекти корекції порушень постави школярів із депривацією сенсорних систем у процесі адаптивного фізичного виховання» проаналізовано наукову і методичну літературу з теми дисертації.

Автором визначено сучасні особливості організації адаптивного фізичного виховання (АФВ) дітей із вадами слуху. Здійснено узагальнення наукового матеріалу, який стосується особливостей порушень постави школярів із депривацією сенсорних систем. Проведено аналіз та узагальнення наукового і методичного матеріалу щодо корекції порушень постави школярів із депривацією сенсорних систем у процесі АФВ.

Грунтовний та ретельний аналіз наукової літератури свідчить про соціальну значимість проблеми, її недостатню розробленість, що зумовило вибір напрямку наукового дослідження.

У 2-му розділі дисертації «Методи та організація дослідження» дисертантом представлено методи дослідження: аналіз та узагальнення даних науково-методичної літератури, вивчення документальних матеріалів, метод викопіювання, соціологічні (анкетне опитування), педагогічні методи (педагогічне тестування, педагогічний експеримент), методи антропометрії, біомеханічний відеокomp'ютерний аналіз, математичну статистику.

Дисертантом доведена доцільність використання обраних методів дослідження, описано організацію дослідження й подано характеристику контингенту школярів. Представлені етапи виконання дисертації.

У третьому розділі дисертації «Характеристика функціонального стану опорно-рухового апарату та фізичної підготовленості дітей 11–14 років із вадами слуху» представлені дані констатувального експерименту.

Дисертантом встановлено, що нормальну поставу мають лише 8,4 %

обстежених учнів. Для найбільшої кількості школярів характерне порушення постави в сагітальній площині (сутулість – 63,5 % дітей; кругла спина – 8,4 %; круглоувігнута спина – 4,2 %; плоска спина – 5,6 % учнів). У фронтальній площині в 9,9 % школярів встановлено сколіотичну поставу.

Заслуговують на увагу результати щодо вікової динаміки порушень постави. Так, сутулість мають в 11 років 63,2 % дітей, у 12 – 73,7 %, у 13 – 58,8, у 14 – 56,6 %. Результати дослідження свідчать, що найбільший відсоток порушення постави в сагітальній площині (сутулість) характерний для школярів 11–12 років.

На основі аналізу типів порушень постави в дітей 11–14 років дисертант вирішив залучити в подальшому дітей, які мають порушення постави в сагітальній площині, а саме сутулість.

У процесі дослідження функціонального стану ОРА школярів встановлено функціональний стан хребта за показниками статичної витривалості м'язів тулуба й ніг.

Аналіз кутових характеристик сагітального профілю свідчить про погіршення показників гоніометрії постави школярів у віковій динаміці. Отримані дані про початковий і середній рівні фізичної підготовленості школярів 11–14 років, які мають вади слуху й порушення постави в сагітальній площині.

Таким чином, отримані дисертантом результати переконливо свідчать про необхідність розробки технології корекції порушень сагітального профілю постави школярів 11–12 років у процесі АФВ.

У четвертому розділі **«Обґрунтування технології корекції порушень постави школярів 11–12 років із вадами слуху та порушеннями постави в сагітальній площині в процесі адаптивного фізичного виховання з використанням засобів оздоровчого фітнесу»** авторську технологію дисертантом потрактовано як частину педагогічної технології, яка містить алгоритм дій, що реалізує закони навчання, виховання й розвитку особистості, засоби діагностики, організацію процесу та управління ним.

Мета авторської технології – обґрунтування й упровадження корекційно-профілактичних заходів, спрямованих на корекцію порушень постави школярів 11–12 років із вадами слуху з використанням засобів оздоровчого фітнесу.

Реалізація мети здійснюється крізь низку завдань: моніторинг морфофункціонального стану школярів; розробка програми корекції відповідно до стану постави; визначення організаційних і дидактичних умов виконання реалізації програми; здійснення контролю за ходом упровадження розробленої

у впровадження варіативного модуля «Фітнес», що відображає послідовність дій фахівця з фізичної культури.

До критеріїв ефективності авторської технології дисертантом віднесено динаміку кутових характеристик сагітального профілю постави (зміна кутів нахилу голови та тулуба); показників вертикальної стійкості тіла (дані статичної рівноваги тіла в тесті з відкритими й закритими очима); показників статичної витривалості м'язів передньої частини тулуба та ніг і статичної витривалості м'язів задньої частини тулуба й ніг) та стан постави (за результатами огляду лікаря-ортопеда), які є об'єктивними.

Детально розглянуто дані перетворювального експерименту.

Ретельний аналіз результатів перетворювального експерименту свідчить: про достовірне покращення кутових характеристик сагітального профілю постави у хлопців та дівчат 11–12 років; достовірне зростання показників статичної рівноваги тіла (у хлопців та дівчат 11 років приріст, відповідно, становить 22,6 % і 26,9 %). У хлопців та дівчат 12 років достовірний приріст склав 21,2 % і 22,6 %. Відбулося достовірне покращення показників статичної рівноваги.

Упродовж експерименту достовірно покращились показники функціонального стану хребта: достовірне покращення статичної витривалості м'язів задньої частини тулуба й ніг (у хлопців – на 3,6 % в 11

років та на 4,5 % – у 12 років; у дівчат – на 4,0 % в 11 років і 3,1 % – у 12 років).

Поряд з основними критеріями ефективності впровадженої технології корекції достовірно покращилися соматометричні характеристики тіла та показники фізичної підготовленості школярів.

Після завершення експерименту за результатами огляду лікар-ортопед констатував, що у п'яти школярів була відзначена нормальна постава.

Отже, проведений педагогічний експеримент підтвердив ефективність розробленої технології корекції порушень постави школярів 11–12 років із вадами слуху засобами оздоровчого фітнесу в процесі АФВ, що уможливило її використання в навчальному процесі.

У розділі 5 «Аналіз та узагальнення результатів дослідження» дисертантом подано аналіз та узагальнення результатів наукового дослідження, що свідчить про отримання даних, які абсолютно нові, підтверджують і доповнюють наявні розробки.

Висновки сформульовані у вигляді узагальнюючих і конкретних положень і свідчать про вирішення поставлених завдань.

В цілому, щодо змісту дисертаційної роботи, слід відзначити її чітку, логічну побудову, яка повністю відображає шляхи досягнення сформульованої автором мети і виконання поставлених завдань.

Автореферат й публікації відповідають змісту дисертації і відображають основні положення роботи.

Висновки відповідають поставленій меті і завданням, базуються на фактичному матеріалі, достовірність отриманих результатів не викликає сумніву.

Недоліки, зауваження і побажання. У процесі рецензування дисертації, автореферату та наукових публікацій дисертанта суттєвих недоліків або зауважень не виникло. В якості дискусії хочеться почути від дисертанта відповіді на такі запитання:

1. У тексті дисертації зустрічаються поряд з терміном «технологія» і

термін «програма корекції». Хотілося б почути від дисертанта пояснення щодо використання обох термінів.

2. Чим пояснює дисертант різницю в кількості комплексів фізичних вправ: для «Фітбол-гімнастики» та блоку «Стабілізація» – три комплекси фізичних вправ, а для «Пілатесу» – п'ятнадцять.

3. Не зовсім зрозуміла перша дія алгоритму авторської технології «...обґрунтування та вибір досліджуваного контингенту», як і п'ята дія – «розробка практичних рекомендацій для вчителів». На наш погляд, по суті роботи ці дії вже повинні бути виконані.

4. Чим дисертант пояснює той факт, що при аналізі результатів фізичної підготовленості встановлено достовірне поліпшення показників сили, швидкісно-силових якостей, швидкості та спритності, а показник гнучкості зазнав достовірних змін лише в хлопців 11-ти та дівчат 12-ти років.

5. За рахунок яких особливостей використання технології достовірно поліпшився показник індексу Кетле?

Висновок. Дисертаційна робота Іваніцького Романа Богдановича «Корекція порушень постави школярів 11–12 років з вадами слуху з використанням засобів оздоровчого фітнесу», подана до офіційного захисту на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання і спорту, є завершеним, самостійно виконаним дослідженням, яке слід розцінювати як таке, що дало вагомий внесок у розв'язання актуального питання фізичної реабілітації. За актуальністю, об'ємом виконаного наукового дослідження, його науковою новизною, практичною значущістю робота відповідає сучасним вимогам «Положення про присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року за № 567 до дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук. Автор дисертації Іваніцький Роман Богданович заслуговує на присудження йому наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання і спорту

за спеціальністю 24.00.02 – фізична культура, фізичне виховання різних груп населення.

Офіційний опонент: перший проректор
з науково-педагогічної роботи Придніпровської
державної академії фізичної культури і спорту
д.фіз.вих., доцент

 С. М. Афанасьєв

Підпис Афанасьєва С. М. засвідчую.

Начальник відділу кадрів ПДАФ

 Н. І. Дем'янова